

શું 'લીવ-ઈન રીલેશનશીપ' અશ્લીલ છે?

શું 'લીવ-ઈન રીલેશનશીપ' અશ્લીલ છે?

—ગુણવન્ત શાહ

જે સમાજ એક યા બીજે બહાને સેક્સને અપવીત્ર ગણે છે, તે આડકતરી રીતે માતૃત્વને અપમાનીત કરતો હોય છે. માતૃત્વ નામનું પુષ્પ, સેક્સના છોડવા પર જ ખીલતું હોય છે. પુષ્પને પવીત્ર ગણતો સમાજ છોડને અપવીત્ર ગણી શકે ખરો? જગતનો કોઈ ધર્મ કે કોઈ કાયદો, સાથે રહેવા માગતાં બે જણાંને ('મળેલા જીવ'ને) સહજીવન ગાળવાની મનાઈ ફરમાવી શકે નહીં. આ બોટમ-લાઈનનો અસ્વીકાર કરનાર સમાજ, એકવીસમી સદીમાં દયનીય અને નીન્દનીય ગણાવો જોઈએ. લગભગ એ જ તર્ક અનુસાર સાથે ન રહેવા માગતાં બે જણાંને લગ્નસમ્બન્ધની પવીત્રતાને નામે આજીવન નજરકેદ ભોગવવા માટે ફરજ પાડનારો સમાજ, કદી તન્દુરસ્ત હોઈ ન શકે. લગ્ન પવીત્ર છે અને છુટાછેડા પણ પવીત્ર છે. તન્દુરસ્ત સેક્સ લંગોટમુલક બ્રહ્મચર્ય કરતાં ઓછી પવીત્ર નથી. આ બાબતે ગાંધીજી સાથે સહમત થવાનું ફરજિયાત નથી.

'શું લીવ-ઈન રીલેશનશીપ અશ્લીલ છે ? થોડાક સમય પર ભારતની સુપ્રીમ કોર્ટે એનો સ્વીકાર કર્યો એ સારું થયું. પરંતુ એમ કરવામાં સુપ્રીમ કોર્ટ અડધી સદી મોડી પડી છે. લગ્ન કર્યા સીવાય બે જુવાન હૈયાં સાથે રહેવા ઝંખે તેમને સુપ્રીમ કોર્ટના સ્વીકારની ગરજ ખરી ? લગ્નેતર સમ્બન્ધનો જન્મ લગ્નની શોધ થઈ પછી થયો છે. લગ્ન એક સાંસ્કૃતીક ઘટના છે અને એનું મહત્ત્વ ઓછું નથી. લગ્ન ગમે તેટલી મહાન અને ઉપકારક સાંસ્કૃતીક ઘટના હોય તોય; એ એક 'અપ્રાકૃતીક' ઘટના છે. પુરુષ-પ્રધાન સમાજમાં લગ્ન સાથે માલીકીભાવ એવો તો જોડાઈ જાય છે કે અન્યાય કાયમ સીતા, દ્રૌપદી અને દમયન્તીને જ થતો આવ્યો છે. લીવ-ઈન રીલેશનશીપમાં બન્ને પાત્રો સાથે રહેવા માટે અને છુટાં થવા માટે 'સરખાં' મુક્ત છે. કોઈ પણ કાયદો મનુષ્યનાં

મુળભુત અરમાનો પર ખંભાતી તાળું મારીને એમ ન કહી શકે : 'હવે તમારે ફરજિયાતપણે સાથે રહીને જ જીવન વેઠાવવાનું છે.' લીવ-ઈન રીલેશનશીપ મનુષ્યના પ્રકૃતીદત્ત અરમાનોને છાબડીમાં લઈને આવી છે. એવો લગ્નેતર સમ્બન્ધ આપોઆપ અપવીત્ર બની જતો નથી.

પ્રેમ કદીયે અપવીત્ર ન હોઈ શકે. સેક્સ પવીત્ર પણ હોઈ શકે અને અપવીત્ર પણ હોઈ શકે. વીશ્વામીત્ર અને મેનકા વચ્ચેની સેક્સ અપવીત્ર હતી; કારણ કે એમાં જવાબદારીનો અભાવ હતો. જો વીશ્વામીત્રે અને મેનકાએ ઘર માંડીને શકુન્તલાને ઉછેરી હોત, તો કદાચ ભારતવર્ષનો ઈતીહાસ જુદો હોત. લોકો જેને 'લવ-અફેર' કહે છે, તે ૯૦ ટકા કીરસાઓમાં કેવળ 'સેક્સ-અફેર' હોય છે. લીવ-ઈન રીલેશનશીપમાં પણ બેજવાબદાર સેક્સ જબરો તરખાટ મચાવી શકે છે. ખરેખર વાત એમ છે કે પરીણીત યુગલ કરતાંય; 'લીવ-ઈન યુગલ'ની જવાબદારી અનેકગણી વધી જાય છે. અધીક સ્વતંત્રતા અધીક જવાબદારી માગે છે; કારણ કે સન્તાનો જવાબદાર માતૃત્વ અને જવાબદાર પીતૃત્વ માગે છે. સેક્સ પણ અસુન્દર હોઈ શકે છે. પરીણીત યુગલ વચ્ચેનો સેક્સ સમ્બન્ધ આપોઆપ પવીત્ર બની જતો નથી. ભવીષ્યમાં સુવાવડ થાય કે તરત જ બાયોલોજીકલ પીતા નક્કી કરવા માટે ડી.એન.એ. ટેસ્ટ લેવાનું ફરજિયાત બનવાનું છે. માત્ર સમયનો સવાલ છે.

લગ્નેતર સમ્બન્ધ આપોઆપ અપવીત્ર બની જાય ખરો? વળી, લગ્નસમ્બન્ધ આપોઆપ પવીત્ર બની જાય ખરો? કેવળ સેક્સ હોય અને પ્રેમ ન હોય, તો એ સમ્બન્ધ 'અપવીત્ર' અને સેક્સ જો પ્રેમપુર્ણ હોય, તો એ સમ્બન્ધ 'પવીત્ર' ગણાય. જો લગ્નેતર સમ્બન્ધને આપોઆપ અપવીત્ર ગણવાની પરમ્પરા સ્વીકારીએ, તો સૌથી મોટો ધરતીકમ્પ આપણા આશ્રમોમાં થાય તેમ છે. જવાબદારીના પુરા ભાન સાથે અને બીનકેફી હાલતમાં કહેવું પડશે કે ગાંધીજીની પ્રેરણા હેઠળ શરુ થયેલો એક પણ આશ્રમ લગ્નેતર સમ્બન્ધ વીનાનો હતો નહીં અને આજે પણ નથી. બ્રહ્મચર્યનો આગ્રહ પણ

આતંકવાદી મુદ્રા ધારણ કરી શકે છે. ધર્મ સાથે જોડાયેલા અને હીન્દુત્વના સ્મારક ગણાતા 'પવીત્ર' આશ્રમોની તો વાત જ કરવા જેવી નથી. આ બાબતે નવી પેઢી મને અધીક નીખાલસ અને અધીક નીર્દમ્ભ જણાય છે. એકવીસમી સદીમાં કદાચ સીતા રામને કહી શકશે : 'તમે મને વનમાં મોકલનાર કોણ? હું તો આ ચાલી મીથીલા!' લીવ-ઈન રીલેશનશીપનો આડકતરો સમ્બન્ધ નારીમુક્તી સાથે પણ રહેલો છે. હા, એ નવા ઉન્મેષને કારણે સુકા ભેગું લીલુંયે બળશે. બાકી પ્રત્યેક લગ્નેતર સમ્બન્ધને આંખ મીંચીને અશ્લીલ ગણવાની મારી હીમ્મત નથી. મરાઠી સાહીત્યકાર વીન્દા કરન્દીકરનું એક વીધાન યાદ રાખવું પડશે. તેઓ કહે છે : 'એક નરકનું નામ 'શ્લીલ' છે.' પવીત્રતા અને અશ્લીલતાના નોર્મ્સ યુગે યુગે બદલાય છે. સાઉદી અરેબીયામાં સ્ત્રી તરીકે જન્મ પામવા કરતાં, હું આફ્રીકાના જંગલમાં વાંદરી તરીકે જન્મ લેવાનું પસન્દ કરું. સાઉદી અરેબીયામાં સ્ત્રી એક ચીજ, પદાર્થ, વસ્તુ છે. સ્ત્રીનું આવું વસ્તુકરણ(ઓબ્જેક્ટીફીકેશન) એ જ ખરું પાપ! સ્ત્રીનું 'ઢીંગલીકરણ' શું અશ્લીલ નથી?

અશ્લીલતા એટલે શું? ઈતીહાસના અરીસામાં થોડીક હકીકતોને જાણી લઈએ. વીક્ટોરીયન યુગમાં પીયાનોના પગ ખુલ્લા રહે તે પણ અશ્લીલ ગણાતું. ૧૮૫૭માં ઈંગ્લેંડમાં પરસ્ત્રીગમનનો ગુનો મૃત્યદંડને પાત્ર ગણાતો હતો. કુન્દનીકા કાપડીયાનું કોઈ પુસ્તક રઘુવીર ચૌધરીના કોઈ પુસ્તકની અડોઅડ કબાટમાં ગોઠવાય તે પણ 'અશ્લીલ' ગણાતું. અરે! કુન્દનીકાબહેનનું પુસ્તક પત્ની મકરન્દ દવે સાથે ગોઠવાય તે પણ 'અશ્લીલ' ગણાતું. ડૉક્ટર કોઈ સ્ત્રીને તપાસવા જાય તો ઢીંગલીના કોઈ ભાગને આંગળી અડાડીને એ સ્ત્રી, પોતાના શરીરમાં ક્યાં દુખાવો થાય છે તે બતાવતી. ફ્યુડલ પ્રથા પ્રચલીત થઈ તેની શરુઆતના સમયમાં, નવી પરણેલી છોકરી પત્નીની સાથે મધુરજની માણે તે પહેલાં, ગામના જમીનદાર સાથે સહશયન કરે એવો રીવાજ હતો. મધ્ય યુગમાં ચર્ચ તરફથી પુરુષ અને તેની પત્ની વચ્ચેની સેક્સ પર પણ પ્રથમ પાંચ મહીનાઓ માટે પ્રતીબન્ધ મુકાયેલો. જ્યોર્જીયન સમયમાં રંડીબાજો, સ્ત્રીઓને નીર્દયપણે ફોસલાવતા.

વર્જન(અનન્યપુર્વા) છોકરીને ફસાવવી, તે સામાજિક મોભો વધારનારી બાબત ગણાતી. આગળ જોયુ તેમ, અંગ્રેજીમાં 'નીતીવાન' વ્યક્તી માટે વપરાતો 'moral' શબ્દ મુળે 'mores' પરથી આવ્યો છે. 'mores' એટલે 'રીવાજો.' રીવાજો તો સતત બદલાતા જ રહે છે.

આપણો રુગણ સમાજ બળાત્કારના અંધારીયા કુવા વેઠી શકે; પરન્તુ છુટાછવાયાં આકર્ષણનાં રમ્ય ઝરણાં ન વેઠી શકે. એવા રોગી સમાજને મૈત્રી વીનાનાં લગ્ન ખપે; પરન્તુ લગ્ન વીનાની મૈત્રી ન ખપે. એવા સમાજને દાબદબાણથી થયેલાં લગ્ન ખપે; પણ પરસ્પર સમ્મતીથી થયેલા છુટાછેડા ન ખપે. આવા પાંજરાપોળીયા સમાજમાં, જીવન ઉત્સવ મટીને ઉલઝન બની રહે છે. લાખો મનુષ્યો કણસે; તેયે છાનામાના! આવી રહેલી મનોવૈજ્ઞાનીક કાન્તી જ આવા સડેલા સમાજને બચાવી શકે. દાદા ધર્માધીકારીએ સુરતની જાહેરસભામાં કહેલું : 'પરસ્પર સહમતી સે કીયે ગયે સમ્ભોગ કો મૈં પાપ નહીં માનતા.' (આ સભામાં હું અધ્યક્ષસ્થાને હતો. એ પ્રવચન સુરતના 'સમૃદ્ધી હોલમાં ગોઠવાયું હતું.) જ્યાં કેવળ રીવાજનો જ પ્રભાવ હોય, ત્યાં વીચારને નેપથ્યમાં ચાલી જવું પડે છે. લીવ-ઈન રીલેશનશીપ પણ એક તોફાની વીચારનું નામ છે. એને કારણે સમાજનું નખ્ખોદ વળવાનું નથી. કારણ કે આજના પતીત સમાજમાં હવે વધારે નખ્ખોદ જાય એવી કોઈ શક્યતા બચી નથી.

—ગુણવન્ત શાહ

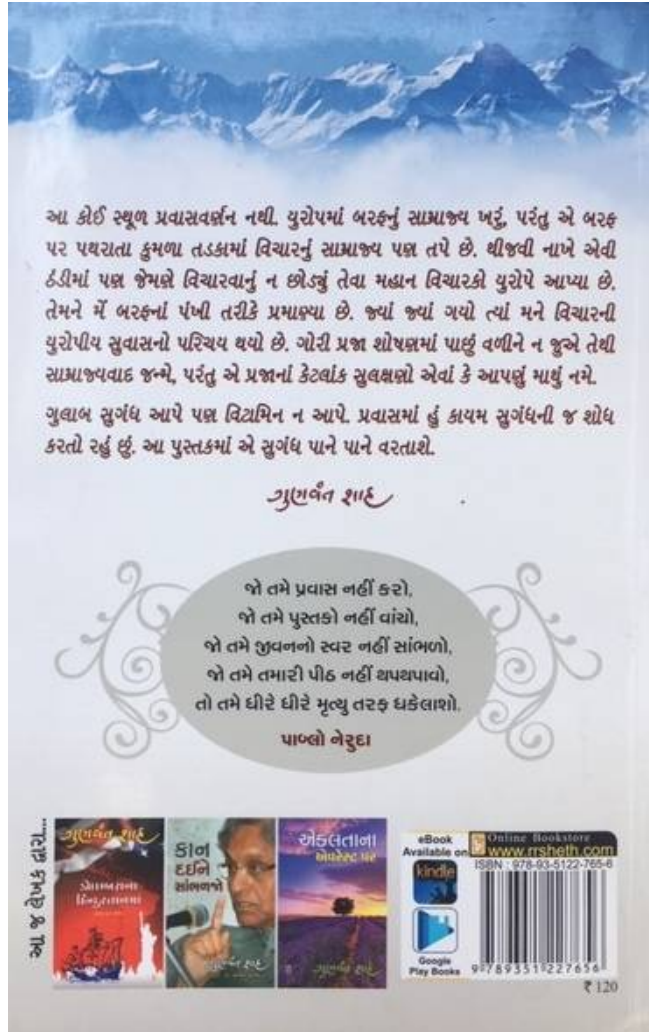
ગુણવન્ત શાહ લીખીત 'યુરોપમાં બરફનાં પંખી' (પ્રકાશક : આર. આર. શેઠ, મુમ્બઈ (022-2201 3441) અને અમદાવાદ (079-2550 6573) Website : www.rrsheth.com eMail : sales@rrsheth.com ; પૃષ્ઠ સંખ્યા : 128 કીમત : રુપીયા 120; પ્રથમ પ્રકાશન : મે, 2018)માંથી ચોથું પ્રકરણ પાન 43થી 46 ઉપરથી સાભાર... ..ઉ.મ..

'સન્ડે ઈ.મહેફીલ'ને આ નવું પુસ્તક તાત્કાલીક મેળવી આપવા બદલ અમેરીકાવાળા પ્રેમભાઈ પટેલનો ને તેટલી જ ત્વરાથી તે મોકલી આપવા બદલ પ્રકાશક આર. આર. શેઠનો ખુબ આભાર. ..ઉત્તમ.મધુ ગજ્જર..

'સન્ડે ઈ.મહેફીલ' – વર્ષ: યૌદમું – અંક: 420 –February 17, 2019

'ઉંઝાજોડણી'માં અક્ષરાંકન: ઉત્તમ ગજ્જર - uttamgajjar@gmail.com

Have you ever visited : <http://www.gujaratilexicon.com> ?

Total Visits : 5,04,24, 000

More than 3,60,57,000 Gujarati Language lovers have visited

<http://www.gujaratilexicon.com>

More than 1,20,17,000 have visited Digital Bhagwadgomandal

<http://www.bhagwadgomandal.com>

More than 10,61,000 have visited Lokkosh

<http://lokkosh.gujaratilexicon.com>

More than 10,89,000 have visited Global-Gujaratilexicon

<http://global.gujaratilexicon.com>

Thanks to Gujarati Lovers

@ @ @

ગુજરાતી ભાષાની આવી, સર્જાયેલી અને સર્જાતી પ્રશીષ્ટ કૃતીઓ વાંચવાનો શોખ અને
અવકાશ હોય તો, તમારું નામ, આઈડી.. વગેરે માહિતી મોકલી મને લખજો..
તમને પણ અમારી આ 'સન્ડે ઈ.મહેફીલ' દર પંદર દીવસે એક મેલરુપે મળતી રહેશે..

–ઉત્તમ ગજ્જર - uttamgajjar@gmail.com અને

–મૈત્રી શાહ - maitri@gujaratilexicon.com

@ @ @ @ @ @ @ @